

Тренираните растения, или еспалиери, се асоциират с френското градинарство. Плоски дървета и храсти, подрязани в неестествена, но естетична, а понякога и във фантастична форма.

тренировки за обилен плог

Оформянето на еспалиери е стара техника за отглеждане на растения - облежнати, до треяж, ограда или стена или пък свободно стоящи. Обикновено се практикува за плодни дървета или пък за някои видове храсти, които по този начин показват най-добре декоративните си качества - например оранжевите плодове на пиракантата, жълтите цветове на форзицията. Свободно стоящите форми образуват красиви вертикални акценти - наслада за очите и обилие от плог на трапезата. Дори само едно дърво еспалиер може да превърне семплата градина в изящно произведение

на изкуството. То е красиво през всички сезони - през зимата, когато геометрията на силуета му е най-видима, през пролетта, когато същата структура е подчертана с цветове, и през лятото и есента, когато го красят зреещите плодове.

Младост и дълголетие

Еспалиерите са практични - спестяват място. Осигуряват много плодове, заемайки малка част от пространството. Освен това на ограничена площ могат да се отглеждат много видове. Красиви са аранжирани и в градска градина, където осигуряват изобилие от

леснодостъпни плодове. Раждат по-рано от стандартните дървета и живеят по-продължително, често над 100 години. Това се получава, защото при подрязването жизнената им енергия се пренасочва и концентрира. Еспалиерите разрешават и някои ландшафтни проблеми. Няма по-красиво подчертаване на висока гола стена от плодно дърво еспалиер на фона ѝ. Освен това то не поврежда мазилката, както много катерливи растения. А отгледани срещу фасада с южно изложение, те поглъщат излишната топлина, което пък удължава растежния им сезон. При по-хладен климат, например в София, по този начин бихме могли да отглеждаме смокини в градината.

Трениране на еспалиера

Независимо от избора на форма трябва да се осигури опора, около която да расте дървото - дървени или метални стълбове за вертикалната част на стъблото, а между тях хоризонтално се опъва канап или тел на интервали от 30-40 см. През първите години опорите прикрепят стъблото и клонките здраво, за да се получи желаната форма. Най-трудно е, когато клоните са абсолютно хоризонтални. Стенните тренирани храсти трябва да се привързват към подпорите, както и да се подрязват от съвсем началните етапи. Оформянето и поддържането на еспалиер изисква два вида подрязване - зимно и лятно. Зимното стимулира растежа в пъпката, която е точно под отреза, докато лятното спира растежа. Когато едно стъбло се развива право нагоре, ниските странични издънки обикновено растат слабо. Когато тренираме стъблата и клоните да се развиват хоризонтално, ниските издънки и пъпки избухват и значително се увеличават цветовете и плодовете. През първия растежен сезон се подрязват всички външни странични израстъци, за да се стимулира развитието на късите странични издънки близо до опорите, оформящи скелета. Също така трябва да се премахнат

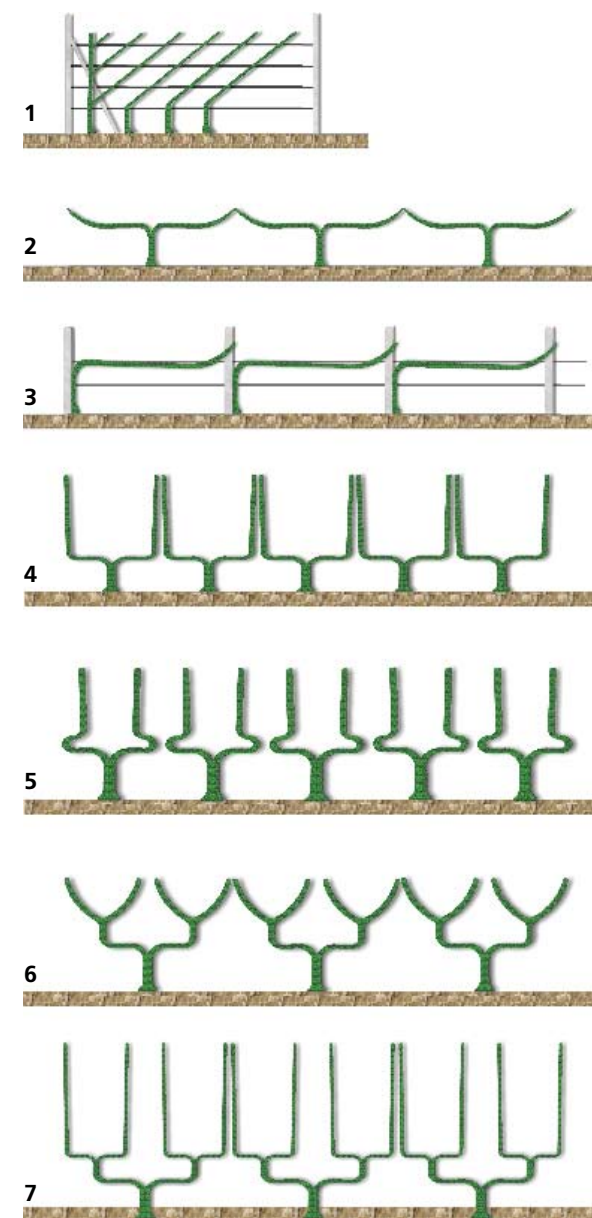
Еспалиери с единично плодно стъбло

- 1 кос кордон
- 2 двоиностранчен кордон
- 3 хоризонтален кордон
- Палмети
- 4 с U-форма, най-семплият вариант на палмет
- 5, 6 и 7 варианти на палмет с различна сложност

всички странични клонки, растящи по посока на стената или оградата или в погрешната посока. През следващите сезони се оформят цъфтящите странични клони. След прецъфтяване стъблата се отрязват до 7-10 см от главния скелет. Това стимулира образуването на нови странични цъфтящи клонки, които ще бъдат ефективни през следващия сезон.

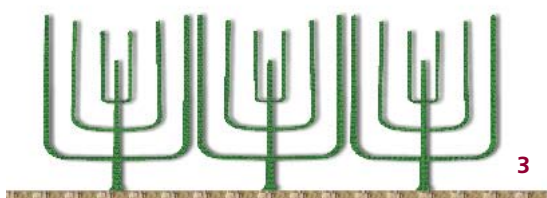
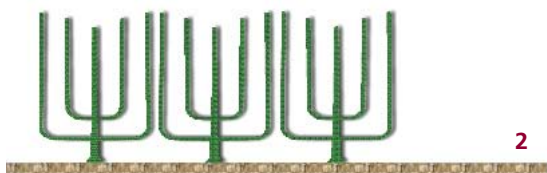
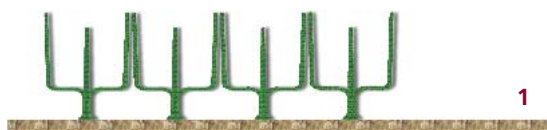
Кордони, или единични плодни стъбла

Еспалиерите могат да придобият стотици форми в зависимост от

естетическите и практичните нужди и цели. Но основните форми са три, а с тях се правят голям брой импровизации. Хоризонталният кордон с единично плодно стъбло е най-простата форма. Подходяща за красива ниска ограда. Постига се, като навършилото година растение се извие под прав ъгъл на 40-60 см разстояние от земята. Трябва да се сложи вертикална опора, както и изпъната хоризонтална тел на желаното ниво между вертикалните стълбове. Разстоянието между дърветата е 1-2 метра. ►

зеленото пространство

Палмети

- 1 с централно стъбло
- 2 и 3 по-сложни
- Варианти на палмет
- с централно стъбло
- 4 Ветрилообразен
- палмет

През първата година растението трябва да е вързано много здраво за рамката, за да се гарантира добрият резултат. Периодът за пълното оформяне е 7-8 години, а продължителността на живота му в зависимост от вида е около 50 години. Много подходящи за единичен кордон са ябълките, крушите, френското грозде. Атрактивна разновидност е двойностраничният кордон, т.е. растение с две отделни странични разклонения. За тази форма растението се отрязва малко под желаното хоризонтално ниво. През първата година двата клона, разположени най-близо до хоризонталната връв, се тренират в противоположни посоки. След това се действа, както с едностранния кордон. Тук са необходими по-малко дървета, за да се получи стена със същата дължина.

Друга интересна вариация на кордона е косият. Разстоянията са както при единичния или малко по-къси. По този начин растенията се тренират по-лесно и бързо.

Палмети

След кордона и неговите варианти най-използваната форма е палметът с различна сложност.

Най-простият се формира като двойностраничният кордон с тази особеност, че след като хоризонталните клонки пораснат на 30-40 см странично на стъблото, се обръщат вертикално под ъгъл 90 градуса. Така се оформя палмет с U-образна форма и без централно стъбло след разклонението на клонките. Възможни са вариации с различна сложност.

Друг вид палмет е този, в който централното стъбло се запазва по цялата височина на растението и всички хоризонтални елементи се повдигат от централното стъбло, преди да бъдат обрънати на 90 градуса. Тази форма се постига на етапи, като централният водач се запазва до нивото на финалното U. За ветрилообразен палмет страничните двойки клони се тренират под ъгъл не 90, а 45 градуса спрямо централното стъбло.